

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

APR 2026

PF-2356

[Total No. of Pages : 4

[6632]-18

T.Y. B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any *THREE* questions from Part A carrying 15 Marks each.
- 2) Answer any *TWO* questions from Part B carrying 10 Marks each.
- 3) Answer Part C as per the directions. Part C carries 15 Marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) The preamble to the Indian Constitution reflects the constitutional philosophy. Discuss as to whether preamble is a part of the Constitution or not?
- Q2) Discuss the provisions relating to citizenship in the Indian Constitution.
- Q3) Define state under Article 12 of the Indian Constitution. Also discuss as to how this concept has expanded in last few decades.
- Q4) Explain various dimensions of right to life and personal liberty under Article 21 of the Indian Constitution with the help of judicial decisions.
- Q5) Discuss the importance of directive principles of state policy. Are these principles inferior to fundamental rights?

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Discuss the concepts of equality before the law and equal protection of laws.
- Q7) Explain the constitutional safeguards under Article 22 of the Indian Constitution for the persons detained under preventive detention laws.
- Q8) What is meant by minority? Explain the fundamental rights of minority under Indian Constitution.
- Q9) Discuss fundamental duties under Indian Constitution.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write Short Notes on: (Any three)

[3 × 5 = 15]

- a) Write of Certiorari
- b) Mandal commission case
- c) Secularism
- d) Judicial review
- e) Protection from self incrimination

Total No. of Questions : 10]

PF-2356

[6632]-18

T.Y. B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) भाग-क मधील प्रश्नाचे दिलेल्या सूचनांनुसार उत्तर द्या. भाग क साठी 15 गुण आहेत.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) 'भारतीय संविधानाची प्रस्तावना संविधानाचे तत्त्वज्ञान प्रतिबिंबित करते' - स्पष्ट करा. प्रस्तावना संविधानाचा भाग आहे की नाही याची चर्चा करा.
प्रश्न 2) भारतीय संविधानातील नागरिकत्वासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.
प्रश्न 3) भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 12 अंतर्गत राज्याची व्याख्या करा. गेल्या काही दशकांमध्ये ही संकल्पना कशी विस्तारली आहे यावर देखील चर्चा करा.
प्रश्न 4) न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 21 अंतर्गत जीवनाच्या अधिकाराचे आणि सैयनिक स्वातंत्र्याचे विविध आग्राम स्पष्ट करा.
प्रश्न 5) राज्य धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वांचे महत्त्व याची चर्चा करा. ही तत्वे मूलभूत हक्कांपेक्षा दुय्यम आहेत का ते स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) कायद्यापुढील समानता आणि कायद्यांच्या समान संरक्षणाची संकल्पना यावर चर्चा करा.
प्रश्न 7) प्रतिबंधक स्थानबद्धता कायद्यां अंतर्गत स्थानबद्ध केलेल्या व्यक्तींकरिता भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 22 अंतर्गत असलेल्या संवैधानिक सुरक्षा उपायांचे स्पष्टीकरण करा.
प्रश्न 8) अल्पसंख्यांक याचा अर्थ काय आहे? भारतीय संविधानानुसार अल्पसंख्यांकांच्या मूलभूत हक्कांचे स्पष्टीकरण द्या.
प्रश्न 9) भारतीय संविधानातील मूलभूत कर्तव्यांवर चर्चा करा.

भाग - क

प्रश्न 10) संक्षिप्त टीपा लिहा.

[3 × 5 = 15]

- अ) उत्प्रेक्षण याचिका
- ब) मंडल आयोग प्रकरण
- क) धर्मनिरपेक्षता
- ड) न्यायिक पुनर्विलोकन
- इ) स्वतः विरुद्ध साक्ष देण्यापासून संरक्षण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2357

[Total No. of Pages : 4

[6632]-19

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0602 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All parts are compulsory.
- 2) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 3) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 4) Answer any 3 questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain the concept of Joint Family under Hindu Law? How is it different from Coparcenary? In How many categories are property divided. Elucidate in details?
- Q2) Explain the kinds of legacies. Elaborate the provisions regarding redemption of legacies under The Indian Succession Act, 1925.
- Q3) Explain the Meaning, Definition and Characteristics of Wakf. Discuss the provisions relating to Appointment, Removal, Powers and Duties of Mutawalli.
- Q4) Define the term Election. Write a detailed note on 'Election' with landmark Judicial Pronouncements.
- Q5) Examine the relevance of Doctrine of Notional Partition in the light of Hindu Succession (Amendment) Act, 2005.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain Marz-ul-Maut. What is the Law regarding death bed gifts?
- Q7)** Discuss in detail the concept of joint family property and self-acquired property.
- Q8)** Explain the Nature and characteristics of Hiba, Discuss in Detail provisions relating to Hiba under Muslim Law including the concept of Marz-ul mouth.
- Q9)** Will is a legal declaration of the intention of the testator? Discuss in the light of Indian Succession Act, 1925.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Answer any three giving reasons :

- a) A testator made a will attested by Amit and Ajay, A legacy of 10,000 was given under the will to Amit's wife and another legacy of 10,000 to Ajay's son. Explain the effect of legacy and will.
- b) Amitesh, a member of a military force is send for training, where he makes a privilege will and during frining dies. Explain the effect of his will.
- c) M' an admiral who commands naval forces, but who lives on shore. and only occasionally goes on board his ship. Is he entitle to make privilege will?
- d) X, an unmarried Hindu female dies intestate. Her real sister, real brother and stepmother claim shares in the property of X. What will be the shares of each one of them?
- e) A legacy is given to Ramesh and in case of his death before the testator to Rahul, However, Ramesh dies before the testator. What will be the effect of Ramesh's death upon legacy? mmission of India.

Total No. of Questions : 10]

PF-2357

[6632]-19

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0602 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व भाग अनिवार्य आहेत.
- 2) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 3) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 4) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) हिंदू कायदानुसार संयुक्त कुटुंबाची संकल्पना स्पष्ट करा. ती सह-कुटुंबापेक्षा कशी वेगळी आहे? कसे? मध्ये मालमत्तेचे अनेक वर्गीकरण केले आहे. तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) वारशाचे प्रकार स्पष्ट करा. द. अंतर्गत वारशाच्या पूर्ततेबाबतच्या तरतुदी विस्तृत करा. भारतीय उत्तराधिकार कायदा, 1925.
- प्रश्न 3) वक्फचा अर्थ, व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. संबंधित तरतुदीची चर्चा करा. मुतवल्लीची नियुक्ती, पदावरून काढून टाकणे, अधिकार आणि कर्तव्ये.
- प्रश्न 4) निवडणूक या शब्दाची व्याख्या करा. 'निवडणूक' या विषयावर एक सविस्तर नोंद लिहा ज्यात न्यायिक चिन्ह आहे.
- प्रश्न 5) हिंदू उत्तराधिकाराच्या प्रकाशात काल्पनिक विभाजनाच्या सिद्धांताची प्रासंगिकता तपसासा. (सुधारणा) कायदा, 2005.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) मर्झ-उल-मौत स्पष्ट करा. मृत्युशय्या भेटवस्तूबाबत काय कायदा आहे?
- प्रश्न 7) संयुक्त कुटुंब मालमत्ता आणि स्वतः मिळवलेल्या मालमत्तेच्या संकल्पनेची सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 8) हिबाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. मुस्लिम कायद्यांतर्गत हिबाशी संबंधित तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा ज्यामध्ये मर्झ-उल तोंडाची संकल्पना समाविष्ट आहे.
- प्रश्न 9) मृत्युपत्र म्हणजे मृत्युपत्र करणाऱ्याच्या हेतूची कायदेशीर घोषणा आहे का? भारतीय उत्तराधिकार कायदा, 1925 च्या प्रकाशात चर्चा करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

- प्रश्न 10) खालील तीनवर कारणे द्या.
- अ) एका मृत्युपत्रकर्त्याने अमित आणि अजय यांनी प्रमाणित केलेले मृत्युपत्र केले. मृत्युपत्रांतर्गत अमितच्या पत्नीला 10,000 आणि अजयच्या मुलाला 10,000 चा वारसा देण्यात आला. वारसा आणि मृत्युपत्राचा परिणाम स्पष्ट करा.
- ब) लष्करी दलातील सदस्य असलेल्या अमितेशला प्रशिक्षणासाठी पाठवले जाते. जिथे तो विशेषाधिकार मृत्युपत्र करतो आणि प्रशिक्षणादरम्यान त्याचा मृत्यू होता. त्याच्या मृत्युपत्राचा परिणाम स्पष्ट करा.
- क) M' एक अँडमिरल आहे जो नौदल दलाचे नेतृत्व करतो, परंतु तो किनाऱ्यावर राहतो आणि कधीकधी त्याच्या जहाजावर जातो. त्याला विशेषाधिकार मृत्युपत्र करण्याचा अधिकार आहे का?
- ड) X, एक अविवाहित हिंदू महिला, मृत्युपत्र न करता मरण पावते. तिची खरी बहीण, खरा भाऊ आणि सावत्र आई X च्या मालमत्तेत वाटा मागतात. त्या प्रत्येकाचे किती शेअर्स असतील?
- इ) रमेशला वारसा दिला जातो आणि मृत्युपत्र देणाऱ्याच्या आधी त्याचा मृत्यू झाल्यास राहुलला. तथापि, मृत्युपत्र देणाऱ्याच्या आधी रमेशचा मृत्यू होतो. रमेशच्या मृत्युचा वारशावर काय परिणाम होईल?

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2358

[Total No. of Pages : 4]

[6632]-20

T.Y. B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0603 : LAW OF CONTRACT - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 Questions from Part 'A'. Each Question in Part 'A' is for 15 Marks.
- 2) Answer any 2 Questions from Part 'B'. Each Question in Part 'B' is for 10 Marks.
- 3) Answer Question No. 10 from Part 'C' as directed. The Question No. 10 is for 15 Marks.
- 4) Figures on the right side indicate marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** What do you mean by Contract of Bailment? Explain in detail the Rights And Liabilities of Bailor and Bailee under the Contract of Bailment. Also discuss the termination of Bailment. [15]
- Q2)** Define Contract of Guarantee. In what way, contract of guarantee is different from a contract of indemnity. Comment on consideration for a contract of guarantee, continuing guarantee, and its revocation. [15]
- Q3)** Define Contract of agency. State elaborately the rights, duties, immunities, disabilities and liabilities of an agent towards the Principal and towards third party. [15]
- Q4)** Elaborate briefly the rights of Unpaid seller available under the Sale of Goods Act, 1930. [15]
- Q5)** Define the registration of Partnership Firm. What are the effects of Non - registration of Partnership Firm. [15]

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain in detail the revocation and other modes of termination of Agency under the Indian Contract Act, 1872. **[10]**
- Q7)** Explain the provisions relating to 'Incoming and Outgoing partners' under the Indian Partnership Act 1932. **[10]**
- Q8)** Explain in detail the doctrine of 'Caveat Emptor' along with exceptions to the same. **[10]**
- Q9)** Discuss elaborately the rights of Pawnor and Pawnee under the Contract of Pledge. **[10]**

PART - C

Q10) Answer Any Three of the following :

[3 × 5 = 15]

- a) Minor Partner
- b) Finder of Goods
- c) Auction sales
- d) Implied Conditions and Warranties
- e) Revocation of continuing guarantee

PF-2358

[6632]-20

T.Y. B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0603 : LAW OF CONTRACT - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही 2 प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10, 15 गुणांसाठी आहे.
- 4) उजव्या बाजूला असलेले आकडे गुण दर्शवितात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) बेलमेंट (Bailment) करार म्हणजे काय? बेलमेंटच्या करारांतर्गत बेलर आणि बेली (Bailor and Bailee) यांचे हक्क आणि दायित्वे सविस्तरपणे स्पष्ट करा. तसेच बेलमेंट कराराच्या समाप्तीची चर्चा करा. [15]
- प्रश्न 2) हमी (Guarantee) कराराची व्याख्या करा. हमी करार हा नुकसानभरपाई (Indemnity) करारापेक्षा कसा वेगळा आहे. हमी करार, सतत हमी आणि त्याचे रद्दीकरण यावर टिप्पणी द्या. [15]
- प्रश्न 3) एजन्सीच्या कराराची व्याख्या करा. एजंटचे प्रिन्सिपल आणि तृतीय पक्षाप्रती असलेले अधिकार, कर्तव्ये, ईमूनीटी, डीसएंबिलीटी आणि दायित्वे सविस्तरपणे सांगा. [15]
- प्रश्न 4) 1930 च्या वस्तूंच्या विक्री कायद्यांतर्गत 'अनपेड विक्रेत्याचे' अधिकार थोडक्यात स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 5) भागीदारी फर्मची नोंदणी कशी करावी हे स्पष्ट करा. भागीदारी फर्मची नोंदणी न केल्यास काय परिणाम होतात. [15]

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारतीय करार कायदा, 1872 अंतर्गत एजन्सी रद्द करण्याचे आणि संपुष्टात आणण्याच्या इतर पद्धतीबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या. [10]
- प्रश्न 7) भारतीय भागीदारी कायदा 1932 अंतर्गत 'इनकमिंग आणि आउटगोइंग भागीदारां' संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा. [10]
- प्रश्न 8) 'कॅव्हिएट एम्प्टोर' ('Caveat Emptor') च्या सिद्धांताचे तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या आणि त्याचे अपवादसह स्पष्टीकरण द्या. [10]
- प्रश्न 9) 'प्लेज' (Pledge) कराराच्या अंतर्गत पावनेर आणि पावनी (Pawnor and Pawnee) यांच्या अधिकारांची सविस्तर चर्चा करा. [10]

भाग - क

- प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणतेही तीन उत्तरे द्या : [3 × 5 = 15]
- अ) अल्पवयीन भागीदार
 - ब) वस्तू शोधणारा (Finder of Goods)
 - क) लिलाव विक्री (Auction Sales)
 - ड) निहित अटी आणि हमी
 - इ) सतत हमी रद्द करणे (Revocation of continuing guarantee)

~~~~~

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2359

[Total No. of Pages : 4

[6632]-21

T.Y. B.A. LL.B.

(Five Years Law Course)

LC-0604 : LAW OF TORTS AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain the general principles of liability under the Law of Torts with appropriate illustrations.
- Q2) Define *Nuisance* and critically examine its different kinds along with the remedies available under the law of Torts.
- Q3) Discuss the principle of Vicarious Liability with special reference to the master servant relationship.
- Q4) Explain the concept of "Deficiency in Service" under the Consumer Protection Act, 2019 with suitable examples and case laws.
- Q5) What are the remedies available under the Consumer Protection Act, 2019.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Discuss the law of Tort relating to Persons.
- Q7) Explain the Tort of Negligence.
- Q8) Discuss the General Defenses available in an action of Torts.
- Q9) Explain the Composition, Jurisdiction and Powers of the Consumer Commission under the Consumer Protection Act, 2019.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write short notes: (Attempt any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) *Damnum sine injuria*
- b) Injunction
- c) Cyber Defamation
- d) Libel and Slander
- e) Deficiency in Goods and Services

PF-2359

[6632]-21

T.Y. B.A. LL.B.

(Five Years Law Course)

LC-0604 : अपकृत्य विधी आणि ग्राहक संरक्षण अधिनियम

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) 'अपकृत्य कायदा' (Law of Torts) अंतर्गत दायित्वाची सामान्य तत्त्वे. योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) 'उपद्रव' (Nuisance) यांचो व्याख्या करा आणि त्याचे विविध प्रकार, तसेच अपकृत्य कायदांतर्गत उपलब्ध असलेले उपाय यांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- प्रश्न 3) 'प्रतिनिधिक दायित्वा' च्या (Vicarious Liability) तत्त्वाची, विशेषतः 'मालक-सेवक' संबंधांच्या संदर्भात चर्चा करा.
- प्रश्न 4) 'ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत 'सेवेतील त्रुटी' (Deficiency in Service) ही संकल्पना, योग्य उदाहरणे आणि न्यायालयीन निवाड्यांच्या (Case Laws) आधारे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, 2019 अंतर्गत उपलब्ध असलेले उपाय कोणते आहेत?

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) व्यक्तींशी संबंधित अपकृत्य कायदाची (Law of Tort) चर्चा करा.
- प्रश्न 7) निष्काळजीपणाचे अपमृत्य (Tort of Negligence) स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) अपकृत्यविषयक दाव्यांमध्ये उपलब्ध असलेल्या सामान्य बचावांची चर्चा करा.
- प्रश्न 9) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, 2019 अंतर्गत 'ग्राहक आयोगाची' रचना, अधिकारिता आणि अधिकार स्पष्ट करा.

भाग - क

प्रश्न 10) संक्षिप्त टीपा लिहा : (कोणत्याही तीन टीपा सोडवा)

[3 × 5 = 15]

- अ) डॅमनम साइने इन्जुरीया
- ब) निषेधाज्ञा
- क) सायबर बदनामी
- ड) बदनामी आणि निंदा
- इ) वस्तु आणि सेवांमधील त्रुटी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2361

[Total No. of Pages : 4

[6632]-23

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LO-0606 : BANKING AND INSURANCE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 questions in Part A carrying 15 marks each.
- 2) Attempt any 2 questions in Part B carrying 10 marks each.
- 3) Attempt any 3 short notes in Part C carrying 5 marks each.

PART - A

[45]

- Q1) Explain in detail the primary and secondary functions of Reserve Bank of India?
- Q2) Explain in detail different types of Risks? Explain Risk Management with reference to Insurance.
- Q3) Explain in detail the banker consumer relations.
- Q4) Elaborate the powers of Insurance Regulatory and Development Authority of India?
- Q5) Elaborate the duties and obligations of Bankers under Banking Regulation Act, 1949?

PART - B

[20]

- Q6) Discuss essentials of Contract of Insurance.
- Q7) Discuss the various types of securities obtained by banks for extending loans and advances?
- Q8) Explain Lender's liability and the Fair Practice Code.
- Q9) Explain the scheme of Compulsory Insurance under Motor Vehicles Act, 1988, with the help of relevant provisions.

P.T.O.

PART - C

[15]

Q10) Write Short notes on : (Attempt any three)

- a) Banking Ombudsman
- b) Utmost Good Faith
- c) Nomination
- d) Doctrine of proximate cause
- e) Life Insurance Corporation

Total No. of Questions : 10]

PF-2361

[6632]-23

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LO-0606 : बँकिंग आणि विमा कायदा

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मध्ये 15 गुणांसह कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
 2) भाग ब मध्ये 10 गुणांसह कोणतेही 2 प्रश्न सोडवा.
 3) भाग क मध्ये 5 गुणांसह कोणतेही 3 लघु नोट्स सोडवा.

भाग - अ

[45]

- प्रश्न 1) रिझर्व्ह बँकेची प्राथमिक आणि दुय्यस कार्ये सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
 प्रश्न 2) विम्याच्या संदर्भात जोखीम व्यवस्थापन सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
 प्रश्न 3) बँकर-ग्राहक संबंध सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
 प्रश्न 4) भारतीय विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरणाचे अधिकार सविस्तरपणे सांगा?
 प्रश्न 5) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 अंतर्गत बँकर्सची कर्तव्ये आणि दायित्वे विस्तृत करा?

भाग - ब

[20]

- प्रश्न 6) विम्याच्या कराराच्या आवश्यक बाबींवर चर्चा करा.
 प्रश्न 7) कर्ज आणि कर्जे देण्यासाठी बँकांनी मिळवलेल्या विविध प्रकारच्या सिक्युरिटीजची चर्चा करा?
 प्रश्न 8) कर्जदाराचे दायित्व आणि उचित व्यवहार संहिता स्पष्ट करा.
 प्रश्न 9) संबंधित तरतुदींच्या मदतीने मोटार वाहन कायदा, 1988 अंतर्गत अनिवार्य विम्याची योजना स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) लहान टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन प्रयत्न करा)

- अ) बँकिंग लोकपाल
- ब) अत्यंत सद्भावना
- क) नामांकन
- ड) जवळच्या कारणाचा सिद्धांत
- इ) जीवन विमा महासंडल

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2362

[Total No. of Pages : 4

[6632]-24

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0607 : PENOLOGY AND VICTIMOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any THREE questions from Part A. Each question carry 15 marks.
- 2) Answer any Two questions from part B. Each question carry 10 marks.
- 3) Answer questions no. 10 from part C as directed. Question no 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss Police Organization in India. Write Judicial Approaches and Legislative trends on it.
- Q2) Define nature and scope of Penology. Write a detailed note on Crime Control Mechanism.
- Q3) Discuss in detail the concept of access to Justice.
- Q4) Comment on 'If you kill someone else, don't you deserve to die, too - "an eye for an eye"?' and Examine the theories of Punishment with its aim and objectives.
- Q5) Discuss the characteristics of open prisons. What are the advantages of open prisons?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Examine comprehensively the physical, economic, and psychological consequences of victimisation in light of the Victimology concept.
- Q7)** Comment on role of legal reforms in safeguarding victim's rights also discuss its effectiveness.
- Q8)** Comment on 'the primary goal of the criminal justice system is to control crime, ensure due process, or both? Explain in detail crime control mechanism in India
- Q9)** Detailed analysis of capital punishment: retention vs. abolition; comment on 'Don't victims of violent crime and their families have a right to justice?'

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write any three short notes on the following :

- a) Parole board
- b) State and explain prison work and prison administration
- c) Penal policy in India
- d) Probation
- e) Reformatory theory of punishment

Total No. of Questions : 10]

APR 2026

PF-2362

[6632]-24

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0607 : PENOLOGY AND VICTIMOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतात.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतात.
- 3) भाग क उत्तरे द्या. निर्देशानुसार भाग क पासून 10. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) भारतातील पोलीस संघटनेची चर्चा करा. त्यावर न्यायिक दृष्टीकोन आणि कायदेविषयक कल लिहा.
- प्रश्न 2) पेनॉलॉजीचे स्वरूप आणि व्याप्ती परिभाषित करा. क्राईम कंट्रोल मेकॅनिझमवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 3) न्याय मिळवण्याच्या संकल्पनेची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 4) 'तुम्ही दुसऱ्याला मारल्यास, तुम्हीही मरण्यास पात्र नाही का - "डोळ्याच्या बदल्यात डोळा"?' यावर टिप्पणी करा आणि शिक्षेच्या सिद्धांताचे त्याच्या उद्दिष्ट आणि उद्दिष्टांसह परीक्षण करा.
- प्रश्न 5) खुल्या तुरुंगांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. खुल्या कारागृहांचे काय फायदे आहेत.

- प्रश्न 6)** व्हिक्टिमोलॉजी संकल्पनेच्या प्रकाशात पीडितेच्या शारीरिक, आर्थिक आणि मानसिक परिणामांचे सर्वसमावेशकपणे परीक्षण करा.
- प्रश्न 7)** पीडितांच्या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी कायदेशीर सुधारणांच्या भूमिकेवर टिप्पण्या, त्याच्या प्रभावीतेवर देखील चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** 'फौजदारी न्याय व्यवस्थेचे प्राथमिक उद्दिष्ट गुन्हांवर नियंत्रण ठेवणे, योग्य प्रक्रिया सुनिश्चित करणे किंवा दान्ही आहे? भारतातील गुन्हेगारी नियंत्रण यंत्रणा तपशीलवार सांगा.
- प्रश्न 9)** फाशीच्या शिक्षेचे तपशीलवार विश्लेषण ठेवणे किंवा रद्द करणे, "हिंसक गुन्हातील पीडितांना आणि त्यांच्या कुटुंबियांना न्याय मिळण्याचा अधिकार नाही का?"

- प्रश्न 10)** खालील गोष्टींवर लहान नोट्स लिहा. (काणत्याही तीन)
- अ) पॅरोल बोर्ड
- ब) तुरुंगाचे काम आणि तुरुंग प्रशासन राज्य करा आणि स्पष्ट करा.
- क) भारतातील दंडात्मक धोरण
- ड) प्रोबेशन
- इ) शिक्षेचा सुधारात्मक सिद्धांत

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2364

[Total No. of Pages : 4]

[6632]-26

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LO-0609 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS LAWS - II
(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80]

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three short answer questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the historical evolution of copyright law in India.
- Q2) Define "Invention". Explain patentability and non patentability criteria under Indian Patent Act, 1970.
- Q3) Define 'Trademark'. Discuss the provisions of absolute and relative grounds under Indian Trademark Act.
- Q4) Define Geographical Indication. Mention significance of registration of geographical indication. Explain in detail essential condition for registration of geographical indication in India.
- Q5) Discuss Design registration procedure in India. Explain the infringement and remedies under Design Act, 2000.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) What are the rights conferred to Patentee under Patent Act, 1970? Explain the infringement of patents.
- Q7) Explain the concept of performance and performer and their rights with relevant case laws.
- Q8) Explain Infringement of Trademark and passing off? State the difference between infringement and passing off.
- Q9) Explain in detail protection of biodiversity under the biodiversity Act, 2000.

P.T.O.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write a Short notes on any three :

- a) Protection of semi integrated circuit layout designs
- b) Protection of plant varieties under PPVFRA
- c) Unfair Competition
- d) Trade secret
- e) Protection of traditional knowledge

वेळ : 3 तास]

/ एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) भारतातील कॉपीराइट कायद्याच्या ऐतिहासिक उत्क्रांतीची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) “शोध” परिभाषित करा. भारतीय पेटंट कायदा, 1970 अंतर्गत पेटंट योग्यता आणि पेटंट नसलेल्या निकषांचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 3) ‘ट्रेडमार्क’ परिभाषित करा. भारतीय ट्रेडमार्क कायद्यांतर्गत निरपेक्ष आणि सापेक्ष आधारांच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) भौगोलिक संकेत परिभाषित करा. भौगोलिक संकेताच्या नोंदणीचे महत्त्व समूद करा. भारतातील भौगोलिक संकेताच्या नोंदणीसाठी आवश्यक असलेल्या अटींचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 5) भारतातील डिझाइन नोंदणी प्रक्रियेची चर्चा करा. डिझाइन कायदा, 2000 अंतर्गत उल्लंघन आणि उपाय स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) पेटंट कायदा, 1970 अंतर्गत पेटंटधारकाला कोणते अधिकार प्रदान केले जातात? पेटंटचे उल्लंघन (इनफ्रिन्जमेंट) स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) परफॉर्मन्स आणि परफॉर्मरची संकल्पना आणि त्यांचे अधिकार संबंधित केस कायद्यांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) ट्रेडमार्कचे उल्लंघन आणि पार्सिंग ऑफ स्पष्ट करा. उल्लंघन आणि पार्सिंग ऑफ मधील फरक सांगा.
- प्रश्न 9) जैवविविधता कायदा, 2000 अंतर्गत जैवविविधतेच्या संरक्षणाचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्रश्न 10) कोणत्याही तीन नोट्स लिहा.

- अ) सेमी इंटिग्रेटेड सर्किट लेआउट डिझाइनचे संरक्षण
- ब) PPVFRA अंतर्गत वनस्पती वाणांचे संरक्षण
- क) अनफैर (Unfair) कॉम्पिटिशन
- ड) ट्रेड सीक्रेट
- इ) ट्रेडिशनल नॉलेज संरक्षण

ॐॐॐ